

Neuvotteleva virkamies
Eeva Vartio

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Sosiaali- ja terveysministeriön asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja työnvälityspalveluiden kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2025 vp). Sosiaali- ja terveysministeriö kiittää lausuntopyynnöstä ja esittää kunnioittavasti lausuntonaan seuraavan.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan työnhakijan palveluprosessia keventäviä muutoksia. Näiden muutosten tavoitteena on parantaa työvoimapalveluiden toimivuutta ja keventää työnhakijan palveluprosessia siten, että tukea työnhakuun voidaan kohdentaa nykyistä tarkoituksenmukaisemmin ja asiakaslähtöisemmin. Esityksen tavoitteena on myös lisätä harkintavaltaa palveluprosessissa sekä tukea työnhakijan työllistymistä ja digitalisaation hyödyntämistä yksilöllisissä palveluissa. Työnhakuprofiileihin liittyvien muutosten tavoitteena on parantaa työmahdollisuuksien ja työntekijöiden kohtaantoa ja sitä kautta edistää työllisyyttä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutoksia työnhakuun, työnhakijan palveluprosessiin sekä työnhakua ja työllistymistä tukeviin palveluihin liittyviin työttömyysturvaseuraamuksiin. Työttömyysturvaseuraamuksiin liittyvien muutosten tavoitteena on selkeyttää ja yksinkertaistaa seuraamuksia ja tehostaa työttömyysetuuden menettämisen ohjaavalla vaikutuksella työnhakijoiden työnhakua, osallistumista heille järjestettävään palveluprosessiin sekä osallistumista työnhakua ja työllistymisen edistämistä tukeviin muihin palveluihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö pitää työnhakijoiden palveluprosessiin käytettävissä olevien resurssien tarkoituksenmukaista kohdentamista perusteltuna. Sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä, että työvoimaviranomainen voi jatkossa käyttää enemmän aikaa asiakkaisiin, joilla on suurempi palveluntarve. Samoin sosiaali- ja terveysministeriö pitää tärkeänä sitä, että palvelutarpeen kartoitus, työnhaun tuki ja työllistymisen edellytysten parantaminen toimeenpannaan riittävän varhaisessa vaiheessa yksittäisen työnhakijan työttömyyden pitkittymisen välttämiseksi. Tämä koskee erityisesti heikoimmassa asemassa olevia työnhakijoita ja vaihtelevasti määräaikaissa työsuhteissa työllistyviä työnhakijoita.

Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan esitetyt muutokset työnhakijan velvoitteisiin ja työttömyysturvaseuraamuksiin tukevat työttömyysetuuksien kohdentumista niille työttömille työnhakijoille, jotka toiminnallaan edistävät omaa työllistymistään. Työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 1 §:n mukaan työttömän työnhakijan taloudelliset mahdollisuudet hakea työtä ja parantaa edellytyksiään päästä tai palata työmarkkinoille turvataan korvaamalla työttömyydestä aiheutuvia taloudellisia menetyksiä työttömyysturvalain mukaisesti.

Esityksen mukaan työttömyysturvaseuraamuksiin liittyvät muutokset voivat lisätä työnhakijoiden tarvetta turvautua toimeentulotukeen. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että työttömällä työnhakijalla on itsellään mahdollisuus vaikuttaa siihen, syntyykö työttömyysturvaan katkoksia moitittavasta menettelystä asetettavan seuraamuksen perusteella. Lisäksi aktiivisuutta tilanteen korjaamiseksi (eli niin kutsutun työssäolovelvoitteen täyttämisen) voisi esityksen mukaan osoittaa nykyistä lyhyemmällä työskentelyllä tai palveluun osallistumisella, mitä sosiaali- ja terveysministeriö pitää toimeentulotukea tulottomana saavien kannalta myönteisenä. Hallitus esittää samanaikaisesti (HE 116/2025 vp), että toimeentulotuen saajan perusosaa olisi mahdollista alentaa, jos työttömyysetuuden maksaminen on keskeytetty työttömyysturvaseuraamuksen vuoksi. Perusosan alentaminen voitaisiin tehdä edellä mainituissa tilanteissa vain, jos se ei vaarantaisi ihmisarvoisen elämän edellyttämän turvan mukaista välttämätöntä toimeentuloa eikä alentamista voitaisi pitää muutenkaan kohtuuttomana.

Neuvotteleva virkamies
Eeva Vartio

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle

Esityksen mukaan esitetyillä muutoksilla olisi arvion mukaan lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutuksia sosiaali- ja terveyspalvelujen kysyntään ja käyttöön sekä hyvinvointialueille tuleviin kustannuksiin. Tältä osin sosiaali- ja terveysministeriö viittaa esityksessä todettuun.

Esityksen mukaan esitetyillä muutoksilla olisi välillisiä vaikutuksia Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalveluihin ohjautumiseen, jos työvoimaviranomaiset pystyisivät harkintavallan lisääntyessä keskittymään nykyistä vahvemmin niihin asiakkaisiin, jotka tarvitsevat enemmän tukea ja sitä kautta myös tunnistamaan asiakkaiden mahdollisia muita palvelutarpeita. Esityksessä todetaan, että tarkkoja arvioita palveluprosessin muutosten vaikutuksista Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalveluihin ohjautumiseen ja kuntoutuksen saamiseen on haasteellista antaa, joten arviot ovat suuntaa antavia. Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa, että oikea-aikainen kuntoutustarpeen tunnistaminen ja kuntoutukseen ohjautuminen on tärkeää. Kuntoutuksella voidaan tukea ja parantaa asiakkaiden työ- ja toimintakykyä. Ehdotettujen muutosten vaikutuksia on tarpeen seurata sekä asiakkaiden kuntoutukseen ohjautumisen että palveluprosessien toimivuuden kannalta.

Sosiaali- ja terveysministeriö toteaa lisäksi, että hallituksen esityksessä esitetään muutettavaksi työttömyys- turvalain 11 luvun 4 §:ää, jota esitetään muutettavaksi myös hallituksen esityksessä HE 112/2025 vp yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi. Jos eduskunta hyväksyy molemmissa hallituksen esityksissä esitetyt muutokset, muutokset tulisi sovittaa yhteen esitysten eduskuntakäsittelyn aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriö ja työ- ja elinkeinoministeriö ovat valmistelleet julkisesti saatavilla olevan arviointimuistion yhteisvaikutuksista. Muistiossa tarkastelussa ovat tämän hallituksen esityksen lisäksi edellä mainitut hallituksen esitykset eduskunnalle HE 112/2025 vp yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi ja HE 116/2025 vp laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta. Muistiossa kuvataan kolmen hallituksen esityksen aikaansaamista muutoksista syntyviä, erityisesti samoihin yksilöihin ja ihmisryhmiin kohdistuvia yhteis- ja ristikkäisvaikutuksia ihmisvaikutusten arvioinnin sekä perus- ja ihmisoikeusvaikutusten arvioinnin näkökulmasta. Lisäksi muistiossa kuvataan esitysten yhteis- ja ristikkäisvaikutuksia talouteen ja työllisyyteen sekä viranomaisiin. Näiden kolmen esityksen yhteisvaikutukset työttömien henkilöiden toimeentuloon riippuisivat pääosin heidän käyttäytymisestään. Työttömät ja työvoimaviranomaiseen työnhakijaksi ohjattavat toimeentulotukea hakevat henkilöt voisivat toimia siten, etteivät he menettäisi oikeuttaan työttömyysetuuteen eikä toimeentulotukea alennettaisi.

Eeva Vartio
Neuvotteleva virkamies
Sosiaali- ja terveysministeriö